

Utbildningsinspektion I Hagenskolan, grundskola F-6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, stödinsatser och bedömning av lärandet. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan

Hagenskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	82
Förskoleklass	24
Grundskola	191
Särskola	1

Utbildningen vid skolan omfattar en förskola med två avdelningar, grundskola med förskoleklass och årskurserna 1–6, samt fritidshem med tre avdelningar.

Skolans elever och pedagogiska personal är uppdelade i två arbetsenheter.

Skolans huvudbyggnad är från 1914. Till skolan hör också en byggnad innehållande gymnastiksal, slöjdsalar samt matsal. Dessutom tre olika paviljonger, en där förskoleklassernas verksamhet är förlagd, en som används till musiksal och bibliotek och slutligen en barack där tre klasser har sin undervisning. På skolgården finns även en äldre före detta privatvilla, där nu fritidshemmet har en del av sin verksamhet. På andra sidan gatan är förskolan förlagd och i en villa där intill bedrivs resten av fritidshemsverksamheten.

Hagenskolan ligger i Göteborgs västra delar och upptagningsområdet präglas av radhus- och villabebyggelse samt lägenheter med bostadsrätt. I nära anslutning till skolområdet finns grönområden.

Genomförandet av inspektionen i Hagenskolan

Skolverket sände den 24 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för inspektionen i Hagenskolan har bestått av undervisningsrådet Eva Wallentin samt experten Anders Wallin. Besök i Hagenskolan genomfördes den 27–28 oktober 2004.

Skolverket kommer att följa upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

För stadsdelen upprättas även en stadsdelsrapport där stadsdelsövergripande förbättringsområden tas upp. Skolrapporten bör därför läsas ihop med stadsdelsrapporten.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Hagenskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Hagenskolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, elevvårdspersonal, personal i de båda arbetslagen samt med två elevgrupper. Lektioner i samt-

liga klasser besöktes. Inspektörerna deltog också i ett elevrådsmöte. Under besöket fördes också spontana samtal med elever och personal.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit Göteborgs kommuns eget kvalitetsarbete med balanserad resultatredovisning kallad "Balansen". I "Balansen" ingår regelbundna kvalitetsmätningar.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Hagenskolan visar eleverna ett stort intresse och en vilja att påverka. De är frimodiga och medvetna. De pratar gärna med inspektörerna och visar stort intresse för inspektionen. Det märks att de är vana vid att prata med vuxna och göra sin röst hörd. De deltar i klassråd och elevråd. Från klassrådet har de med sig frågor från klasserna att ta upp i elevrådet. Vid ett elevrådsmöte, där inspektörerna deltar, visar eleverna att de lyssnar på varandra och att de kan argumentera för sina åsikter. Exempelvis tar de upp en trädklättringsregel de inte är nöjda med och framför kloka argument. Via elevrådet har eleverna fått igenom ett förslag till förbättring i omklädningsrummet i idrottshallen. Nya klädhängare har köpts in. Eleverna visar en viss uppgivenhet när det gäller att få igenom sina förändringsförslag. Detta gäller både rent praktiska förslag och förslag som gäller undervisningen.

Eleverna är trygga och det råder ett gott klimat på skolan. De äldre eleverna tar hänsyn till de yngre och de yngre eleverna uppger att de inte är rädda för de äldre. De äldsta eleverna görs medvetna om att de skall vara goda förebilder för de yngre. De elever inspektörerna talar med uttrycker att de ser det som ett stort ansvar att vara goda förebilder. Inspektörerna möter under besöket elever som visar omsorg och hänsyn och under lektionerna hjälper de gärna varandra.

Miljön upplevs av elever och personal som trygg. Enligt skolans lokala arbetsplan är målsättningen att det i vardagsarbetet skall framgå att alla på Hagenskolan tar avstånd från dåligt språk, allt slags våld och rasism. Om det uppstår bråk tar eleverna genast kontakt med personalen som tar tag i problemet. Personalen uppger att de genom antimobbningsteamet och kamratstödjarna kommer tillrätta med de problem som uppstår. På rasterna har vaktande lärare orange jackor eller orange band på sig för att vara väl synliga.

Eleverna har olika ansvarsuppgifter, exempelvis klassvakter. Dessa suddar ut på tavlan, sköter pappersåtervinningen, delar ut böcker och torkar brickor i matsa-

len. De äldre är också biblioteksvårdar efter ett rullande schema. På fritidshemmet får barnen bl.a. ta ansvar för en odlingslott.

Genom lektionsbesök och intervjuer erfar inspektörerna att eleverna i mycket varierande grad ges möjlighet till ansvar och inflytande över sitt lärande. De äldre eleverna uppger vid samtal med inspektörerna att de tycker det är viktigt att vara med och påverka och att de skulle vilja vara med och påverka i mycket större utsträckning. Enligt intentionerna i 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) skall undervisningen bedrivas så att eleverna genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar.

Eleverna tar ansvar för sin utbildning och för miljön på skolan. De vill lära sig och de vill vara duktiga. De berättar att de läser inför prov och inspektörerna erfar att de arbetar intensivt. Eleverna visar stort intresse och lust för skolarbetet. Eleverna i förskoleklassen utstrålade glädje och eleverna i årskurs 1 visar stor iver att lära sig läsa bättre och vill fortsätta även på rasten. Många äldre elever visar också intresse och lust för skolarbetet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna i Hagenskolan utvecklar goda kunskaper vad gäller normer och värden. Eleverna är mycket frimodiga och visar vilja att påverka och ta ansvar. De är duktiga på att tillämpa demokratiska arbetsformer och de tar ansvar för varandra och för skolans miljö. Möjligheten till ansvar när det gäller det egna lärandet är mycket varierande. Elevernas möjligheter till inflytande bör utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Arbetet med elevinflytandet behöver också utvecklas så att eleverna känner att deras åsikter tas till vara.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förtrogenhet att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Hagenskolan har eleverna en realistisk uppfattning om sin förmåga att lära och klara sig självständigt. Detta visar sig enligt lärarna tydligast vid utvecklingssamtalen då eleverna tillsammans med läraren och föräldrarna skriver sin individuella utvecklingsplan.

Enligt Hagenskolans arbetsplan är en målsättning att eleverna skall tränas i att sätta egna mål och utvärdera dessa. I en klass skriver eleverna "veckans mål" som ingår i veckans planering. Målet kan vara av social karaktär eller gälla något ämne. En elev skrev exempelvis "jag skall vara snäll mot mina kamrater" en annan "jag vill lära mig multiplikation".

Eleverna känner till syftet med den egna utbildningen och de känner sig motiverade för sin utbildning. Vid samtal uttrycker de att de lär för det "vuxna livet". Eleverna i årskurs 6 känner sig rustade att klara utbildningen på 7-9 skolan. Eleverna är i mycket varierande grad medvetna om läroplans- samt kurs-

planemålen och målen för undervisningen på kort och lång sikt. En del elever ges möjlighet att vara med och planera vad de skall lära sig, andra inte. Läroplans- och kursplanemålen finns uppsatta på väggarna i några klassrum men målen har inte gjorts tydliga för eleverna genom att elever och lärare tillsammans tolkat målen.

I en del klasser reflekterar eleverna över sitt lärande då de utvärderar veckans planering.

På skolan finns lokalt tolkade kursplanemål i samtliga ämnen. Dessa används för att följa elevens kunskapsutveckling bland annat inför utvecklingssamtalen. Trots detta är eleverna inte i någon större utsträckning medvetna om läroplans- och kursplanemålen. Elevernas kunskapsutveckling följs upp genom den individuella utvecklingsplanen vilken eleverna skriver tillsammans med föräldrar och lärare. På skolan har eleverna en portfolio där de samlar arbeten för att kunna följa utvecklingen från förskoleklassen till årskurs 6. Uppföljningar sker också med hjälp av vanliga prov och läxförhör.

Eleverna utvecklar, efter vad inspektörerna genom lektionsbesök kan se, goda kunskaper. Exempelvis kan nästan alla eleverna i årskurs 1 läsa.

Diagnostiska prov genomförs i årskurs 2 och nationella prov i årskurs 5.

Flertalet elever når målen att uppnå för årskurs 5. År 2004 var det fyra elever av 51 som inte nådde målen för årskurs 5 i svenska, två elever i engelska och fyra elever i matematik.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna vid Hagenskolan utvecklar kunskaper och färdigheter i enlighet med målen i Lpo 94 och kursplanerna. Elevernas medvetenhet om målen för utbildningen kan utvecklas genom att skolan gör målen i Lpo 94 samt de nationella kursplanernas mål tydliga för eleverna.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Hagenskolan finns formella samverkansorgan för samverkan med elever och föräldrar.

Skolans elevråd består av två klassrepresentanter från klasserna i årskurserna 2–6. De sammanträder tillsammans med rektorn en gång per månad. En elev är ordförande och en är sekreterare. Inför elevrådsmötet har eleverna i klasserna haft klassråd och förberett vad de vill ta upp på elevrådet. För att lära sig de demokratiska processerna får eleverna i uppdrag att skriva skrivelser till exempelvis vaktmästaren om de vill ha förbättringar inom hans område. Det finns också ett matråd på skolan som träffas en gång per läsår.

På fritidshemmet får barnen vara med och påverka innehållet i verksamheten då de har stormöte, exempelvis val av aktiviteter och materialinköp.

Föräldrarna är organiserade i en föräldraförening. Hagenskolan har dessutom ett rådgivande skoloråd kallat Hagenrådet. Där ingår föräldrarepresentanter från samtliga klasser samt representanter från föräldraföreningen. Hagenrådet sammanträder tre till fyra gånger per termin. Rektorn är sammankallande.

I Hagenskolan har gemensamma normer och regler för skolan arbetats fram tillsammans med föräldrar, elever och personal via klassråd, elevråd samt Hagenrådet. Föräldrarna är aktiva och på olika sätt engagerade i elevernas skolgång. Föräldraföreningen arrangerar bland annat Hagendagen med olika aktiviteter för elever, föräldrar samt personal. De pengar de får in den dagen används till inköp till klasserna av exempelvis bollar och hopprep och till förbättringar på skolgården.

I en klass på skolan har bl.a. täta lärarbyten orsakat oro i klassen. Föräldrarna har, då de inte anser arbetsmiljön vara tillfredsställande, engagerat sig i att tillsammans med lärarna förbättra för eleverna. Ett arbete pågår där föräldrarna tillsammans med sina barn har i läxa att ta fram två positiva och två negativa omdömen om skolarbetet och arbetsmiljön. Detta skall sedan ligga till grund för förbättringsarbetet i klassen. Rektorn är medveten om problemet och stöttar arbetet med att få en bättre arbetsmiljö i klassen. Bland annat ses resursfördelningen över.

Arbetsmiljön är vad inspektörerna erfar, under besöket, av god kvalitet i övriga klasser. Eleverna arbetar koncentrerat och det råder en god atmosfär i klasserna. Eleverna hjälper gärna varandra.

Enligt eleverna förekommer det sällan mobbning, även om mindre bråk uppstår då och då. På skolan finns en antimobbningsgrupp, som består av rektor, skolsköterska, fritidspedagog, elevassistent och lärare. Gruppen träffas en gång per vecka. Det förebyggande arbetet består i att två elever i varje klass är kamratstödjare. Antimobbningsgruppen träffar regelbundet kamratstödjarna för samtal kring deras uppdrag och för viss utbildning. Skolan uppmuntrar kamratstödjarna på olika sätt, bland annat genom en biobiljett som tack. Eleverna känner väl till systemet med kamratstödjare och även antimobbningsgruppens arbete.

Skolans antimobbningsgrupp håller på att revidera den tidigare antimobbningsplanen till att omfatta alla sorters kränkningar. Arbetet är enligt gruppen inspirerat av Skolverkets allmänna råd i ämnet. Inspektörerna förutsätter att skolan fullföljer sitt arbete med att utveckla skolans program mot kränkande behandling till att omfatta alla former av kränkande behandling.

Lärare anser i intervju att "det nog är ovanligt bra här" och säger att de aldrig låter något passera utan tar upp det direkt. De upplever det dock svårare att lyckas idag, då de problem som uppstår har en tendens att återkomma.

Skolhälsovård anordnas förebyggande. Skolsköterska finns på skolan vid två tillfällen per vecka. Hon har öppen mottagning 14 timmar per vecka. Eleverna besöker henne ofta.

På skolan anordnas en hälsovecka varje år. Då får eleverna genom teori och praktik lära sig att värna om sin hälsa. Olika idrottsdagar som exempelvis skolkjoggen förekommer också. Eleverna har 90 minuter idrott per vecka, men efterlyser mer rörelse. En idrottslektion som inspektören besökte präglades av stor aktivitet. Alla elever deltog lika mycket och efter bästa förmåga. Skolgården och de aktiviteter eleverna har där inbjuder till mycket rörelse. På eftermiddagen ser inspektörerna att barnen på fritidshemmet leker många olika lekar utomhus.

Sammanfattningsvis bedöms Hagenskolan vara en god miljö för lärande. Det formella inflytandet fungerar bra och skolans förebyggande arbete för att motverka mobbning är av god kvalitet.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Hagenskolan har personalen arbetat fram en arbetsplan för arbetet. Den revideras varje vår vid vårterminens slut. Enligt planen är skolans vision att under Hagenskolans ”TAK” skall finnas:

Trivsel-Arbeitsglädje-Kunskap och Trygghet-Ansvarskänsla-Kreativitet.

Skolan är organiserad i två arbetslag, ett för förskoleklass och årskurserna 1–3 där även förskoleklasslärarna samt fritidspersonalen ingår, och ett arbetslag för årskurserna 4–6.

Undervisningen bedrivs i åldershomogena grupper. Diskussioner pågår om organisationen i framtiden. Då kommer skolan i och med att elevantalet minskar successivt övergå från att vara tvåparallellig till att vara enparallellig.

I årskurserna 1–3 arbetar fritidspedagogerna i klasserna på förmiddagarna. Då finns möjlighet att dela klasserna i två grupper. Fritidspedagogen brukar ta sin grupp till fritidslokalerna. Fritidspedagogernas kompetens tas tillvara på olika sätt. De brukar exempelvis arbeta praktiskt med det eleverna läst om i klasserna. Vid dinosaurietemat tillverkade de dinosaurier i lera. I en klass samverkar klassläraren med fritidspersonalen bland annat en eftermiddag i veckan då de har lektioner utomhus. I en förskoleklass arbetar eleverna på ett lekfullt sätt med matematik. Pedagogen anpassar arbetet efter barnens ork, lust och förutsättningar och övergår till annan verksamhet när eleverna behöver det.

Undervisningen är till viss del individualiserad. I flera klasser arbetar eleverna med egen planering i en planeringsbok. Läraren har bestämt vad som skall ingå i veckans planering. När eleverna är klara med betinget kan de välja ett eget val att arbeta vidare med. Arbetet utvärderas efter veckans slut. Lärare och föräldrar kommenterar.

Elevernas möjlighet att påverka innehållet och hur arbetet skall utföras varierar mycket. I ett par klasser i de lägre årskurserna har eleverna fått vara med och bestämma stoff. Läraren har frågat eleverna vad de vill arbeta med och hur de vill arbeta. Alla eleverna i klassen får lämna förslag och dessutom motivera varför. Sedan har klassen valt ämnesområde tillsammans. Vid inspektionstillfället arbetar eleverna med ämnesområdet fiskar.

I andra klasser där eleverna inte har egen planering arbetar alla med samma arbete samtidigt. Exempelvis får alla elever inte arbeta vidare i egen takt i matematikboken. En del elever uppger att de får vänta länge på att få hjälp. Inspektörerna ser också exempel på undervisning då eleverna svarar på ett stort antal frågor, där svaren finns att hitta i läroboken. De äldre eleverna efterlyser vid intervjutillfället fler utmaningar och större stimulans.

Enligt vad inspektörerna vid lektionsbesöken erfar och enligt vad eleverna uppger vid intervjuer är arbetssätten oftast inriktade mot att räkna i matematikboken, skriva, läsa och lyssna. Eleverna efterfrågar mer undersökande och problemlösande arbetssätt. Enligt Lpo 94 måste skolans arbete inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir en helhet. Några lärare berättar dock att de låter eleverna arbeta med datorn, intervjua och göra undersökningar. På skolan finns stora möjligheter att utveckla den pedagogiska verksamheten. Genom att gemensamt på skolan diskutera styrkor och svagheter med de olika arbetssätt som används skulle undervisningen kunna utvecklas. Vidare krävs enligt Lpo 94, för att skolan skall utvecklas kvalitativt, att nya metoder prövas, utvecklas och utvärderas. Eleverna på skolan, får enligt den bild som inspektörerna har, arbeta i kvalitativt olika miljöer och på så sätt får de inte lika stora möjligheter att utvecklas. Många elever har stora förutsättningar som nu inte tas tillvara. Skolan bör således individualisera ytterligare och variera arbetssätten för att tillgodose elevers olika behov och olika sätt att lära och på så sätt även ge de duktiga mer stimulans.

Det finns fungerande rutiner för att identifiera stödbehov. Specialläraren har tillsammans med rektor arbetat fram detta. Varje vecka träffas elevvårdsteamet som består av speciallärare, skolsköterska samt rektor för att gå igenom situationen för tillfället. Då görs eventuella ändringar i resursfördelningen. Klasskonferens hålls också där speciallärare, skolsköterska, undervisande lärare samt rektor går igenom klassernas behov.

Specialläraren träffar alla föräldrar till elever i behov av extra stöd, för konsultation. Åtgärdsprogram skrivs. Fem exempel på åtgärdsprogram har granskats. Dessa håller god kvalitet och är skrivna i samverkan med föräldrar, elever och klasslärare. Programmen tar upp vad som är positivt och vilka svårigheter som finns samt vilka åtgärder som skall vidtas både på skolnivå och på individnivå. Åtgärdsprogrammen följs upp efter en till två månader.

Utvecklingssamtal hålls en gång per termin. Inför utvecklingssamtalen förbereder sig elever och föräldrar, genom ett underlag inför samtalet som skickas med hem, med frågeställningarna: "Det här tycker jag att jag är bra på, " "Det här tycker din förälder du är bra på", "Det här vill jag bli bättre på." Vid samtalet skrivs den individuella utvecklingsplanen där eleverna är med och formulerar mål för framtiden. Dessa mål försöker man sedan hålla aktuella vid planeringen

av skolarbetet. Elevens portfolio och andra uppföljningsunderlag används också vid samtalet

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna undervisningen i Hagenskolan vara av delvis god och delvis godtagbar kvalitet. Individualiseringen och fler variationer i arbetssätt och arbetsformer bör utvecklas för att tillgodose elevernas olika behov och olika sätt att lära.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I Hagenskolan är rektorstjänsten under tillsättning vid inspektionstillfället. Rektorn började sin anställning på skolan i augusti 2004 som vikarie men under oktober blir tjänstetillsättningen klar. Rektorn har sedan tidigare flera års erfarenhet av att vara skolledare och har gått den statliga rektorsutbildningen. Personalen har stora förhoppningar om att det skall bli kontinuitet denna gång. Under de senaste fyra åren har det varit flera rektorsbyten.

Rektorer i Älvsborg träffas en gång i veckan tillsammans med verksamhetschefen. Som ny rektor i området ser hon det som ett positivt stöd.

På skolan är en byråsekreterare på 75 procent anställd. Skolan är organiserad i två arbetslag. Arbetslagsledarna och rektor har möte en gång per vecka dels för information från rektor dels, för pedagogiska frågor.

Konferenssystemet är under uppbyggnad. Arbetslagen har planeringstid varje vecka och en gång per månad är det arbetsplatsträff på sen eftermiddagstid. Personalen efterlyser tid för gemensamma pedagogiska diskussioner om uppdraget och uttrycker i intervju förhoppningar om en tydlig ledning. En lärare säger: "Ingen har styrt den här skutan på många år." Diskussioner om mål och lärande bör förekomma regelbundet mellan arbetslagen i de olika årskurserna. Enligt Lpo 94 är skolans uppdrag att främja lärande och detta förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp och om hur kunskapsutveckling sker.

Eleverna vet att skolan har ny rektor. Alla vet inte vad hon heter och få har sett henne ute i klasserna. I någon klass har rektorn vikarierat. Rektorn anser att det varit svårt att få tiden att räcka till annat än det akut administrativa men hoppas få mer tid när hon kommit in i arbetet på skolan. Rektorn uttrycker sin ambition: "det gäller att bygga upp långsiktigt". Hon framhåller vikten av att skapa ordning och reda samt arbeta för goda relationer mellan de olika yrkeskategorierna på skolan. Hon påpekar också vikten av att föra diskussioner om hur specialläraresurserna skall användas.

Rektorn har startat med ”lära känna samtal” med personalen och förhoppningen är att i samband med de samtalen göra besök ute i respektive verksamhet.

Personalen hålls informerade via veckobrev och en rast på fredag är avsatt till information.

Mål för verksamheten finns. Uppföljningar sker via ”Balansen” och lärarna hänvisar också till kvalitetsdialogen i Göteborgs kommun. En viktig uppgift för rektorn är nu att bygga upp ett väl fungerande förbättrings- och kvalitetssäkringsarbete. Årlig kvalitetsredovisning har inte upprättats. Senaste redovisningen är från 2002. Kvalitetsredovisningen 2002 har en bra struktur och den innehåller prioriterade mål, genomförande och resultat. Måluppfyllelsen beskrivs och som mätmetod används huvudsakligen ”Balansen”. Utöver ”Balansen” har även skolans mobbningsenkät, enskilda samtal samt självvärdering använts.

Rektorn berättar om ett utvecklingsprojekt som kallas ”För en utvecklad arbetsorganisation”. Detta projekt är på planeringsstadiet och kommer enligt rektorn förhoppningsvis att vara en möjlighet för Hagenskolan att få stöd i att utveckla verksamheten.

Dokument såsom åtgärdsprogram och elevvårdsprotokoll förvaras i kassaskåp hos rektorn. Elevernas portfolio samt deras individuella utvecklingsplaner förvaras i respektive klassrum då de inte innehåller sekretessbelagd information.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning och ledning i Hagenskolan är av god kvalitet utifrån den situation som nu råder. Rektorn kan dock utveckla sitt ledarskap genom att öka sin förtroenhet med den dagliga verksamheten. Det behövs en aktiv diskussion i skolan om uppdraget, om kunskapsbegrepp och om hur kunskapsutveckling sker. Kvalitets och förbättringsarbetet bör också utvecklas och årlig kvalitetsredovisning skall upprättas enligt förordningen.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Hagenskolan har eleverna i årskurs 6 språkval på den 7–9 skola de senare kommer att tillhöra. De får välja mellan spanska, tyska, franska och svenska/engelska.

Elevers val finns att tillgå från årskurs 3–6, 1 timma per vecka. Lärare och fritidspedagoger undervisar och resurser har tillförts så att grupperna består av ca 10–15 elever. Elevers val planeras utifrån de olika pedagogernas kompetens

och eleverna får välja bland exempelvis drama, bild, idrott, forskning, mattspel, bibliotek, utelek, slöjd.

Utbildning anpassad för rörelsehindrade finns att tillgå i mån av behov. En av paviljongerna har tidigare använts för elev med funktionshinder.

De elever som vill ha fritidshemsplats har möjlighet att få det på skolan.

Utbildningen är i princip avgiftsfri. Skolan har gemensamma riktlinjer för extra kostnader. Enligt dessa riktlinjer är en klasskassa på ungefär 100 kr per elev och läsår godtagbart. Inga andra kostnader får tas ut enligt riktlinjerna.

Verksamheten följer timplanen för Älvsborg och har minst den garanterade omfattningen. Rektorn kontrollerar schema och tillser att eleverna får garanterad undervisningstid. Det finns för närvarande ingen elev på Hagenskolan med anpassad studiegång.

Fyra elever på skolan får modersmålsundervisning och två elever får undervisning i svenska som andra språk.

Utredningar görs vid behov. De elever som skrivs in i särskola eller placeras i särskild undervisningsgrupp har utretts på ett korrekt sätt. En särskoleinskriven elev är för närvarande integrerad på skolan och en elev tillhörande Hagenskolan fullgör sin skolgång på skoldaghem i en annan stadsdel.

Utbildningens mål, innehåll och arbetsformer liksom rättigheter och skyldigheter klargörs för föräldrar, barn och elever. Lärarna informerar från respektive klass via veckobrev och rektor informerar hemmen vid terminens början och slut. Ytterligare information ges vid behov via exempelvis extra klassmöte eller informationsbrev. Skolan ger för närvarande ingen information via hemsida eller e-post på kunskapsnätet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning är god vid Hagenskolan.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Hagenskolan arbetar 15 lärare (11,38 årsarbetare), 4 fritidspedagoger och 2 förskollärare samt övrig personal. Lärartätheten 6,0 lärare per 100 elever men genom samverkan med fritidshemspersonalen blir personaltätheten högre i årskurserna 1–3. Personalens kompetens motsvarar föreskrivna krav, då samtliga lärare enligt rektorn har utbildning. Skolan har för närvarande två speciallärare på heltid. Det finns också 4 elevassistenter på skolan.

Varje klassrum är utrustat med minst en dator. Enligt vad eleverna uttrycker vid samtal används de inte så ofta och en del datorer hålls inte i brukbart skick. Inspektörerna ser inte datorerna användas under inspektionen. Flera pedagoger har fått IT-utbildning via ITIS (IT i skolan).

Kompetensutvecklingen utgår från verksamhetens och individuella behov. Personalen är dock osäker på hur kompetensutvecklingen är tänkt framöver och hur mycket medel som avsätts för utbildning. Personalen har bland annat fått utbildning i individuella utvecklingsplaner och Storyline. Då de tar emot lärarstuderande får de också gratis kompetensutveckling vid lärarhögskolan. Inom stadsdelen Älvsborg kan lärarna träffas mellan skolorna i s.k. kategoriträffar och spårträffar. De får då möjlighet att utbyta idéer och lära av varandra.

Under hösten 2004 kommer alla att ha en gemensam kompetensutvecklingsdag för trivsel och social samvaro. Då kommer alla att göra en resa tillsammans.

Läromedel och pedagogisk materiel är tidsenligt och för de yngre barnen finns bra material för individualiserad läsinlärning.

Hagenskolans bibliotek ligger i en av paviljongerna på skolgården. En lärare har extra ansvar för biblioteket som hålls öppet för eleverna i samband med lunchrasten. De kan då låna böcker eller boka sig för att använda bibliotekets datorer. Lärarna kan gå dit vid annan tid för att låna med eleverna. Detta utnyttjas inte i större utsträckning. Flera av lärarna använder sig i stället av möjligheten att få hem böcker till skolan via skolbibliotekscentralen. Samarbete med Kultur- och musikskolan sker och eleverna i årskurs 4 har instrumentundervisning och bildar en klassorkester.

Lokalerna är förhållandevis ändamålsenliga och de ger förutsättningar för att bedriva undervisning och för att ge eleverna trygghet och intresse och lust för skolarbetet. Grupprum finns i delar av skolan. Skolmöblerna förnyas efter hand. Eleverna framför klagomål på att duschrum och toaletter inte är fräscha.

Fritidshemmet har rymliga och hemtrevliga lokaler med möjlighet till att variera verksamheten på många sätt.

Skolgården är kuperad och omväxlande med både fruktträd och olika platser för lek. Den är enligt eleverna bra för lek men elevrådet arbetar ständigt med förbättringar av skolgårdsmiljön.

Resursfördelningen styrs av elevernas behov och utvärderas fortlöpande under läsåret för att styra resurserna dit de behövs bäst. Under läsårets gång har en elevassistent anställts då extra behov av stöd uppkommit.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning att den samlade lärarkompetensen, övriga resurser såsom lokaler, bibliotek, läromedel, utrustning och övrigt pedagogiskt material ger förutsättningar för att eleverna skall kunna nå målen i Lpo 94 och i de nationella kursplanerna.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Hagenskolan övergripande är av god kvalitet. Eleverna utvecklar goda kunskaper vad gäller normer och värden. Eleverna är mycket frimodiga och visar vilja att påverka och ta ansvar. De utvecklar kunskaper och färdigheter i enlighet med målen i Lpo 94 och kursplanerna. Miljön för lärande är god. Det formella inflytandet fungerar bra och skolans förebyggande arbete för att motverka mobbning är av god kvalitet. Tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning är god.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas möjligheter till inflytande, så att eleverna i högre grad, efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Arbetet med elevinflytandet, så att eleverna känner att deras åsikter tas till vara,
- tydliggörande av målen i Lpo 94 och de nationella kursplanerna samt kunskapskrav för elever och föräldrar,
- individualiseringen och fler variationer i arbetssätt och arbetsformer,
- ledarskapet genom att rektorn ökar sin förtrogenhet med den dagliga verksamheten,
- aktiv diskussion i skolan om uppdraget, om kunskapsbegrepp och om hur kunskapsutveckling sker samt
- kvalitets och förbättringsarbetet.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Kvalitetsredovisning saknas (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Datum

Ort

2005-10-17

Göteborg

Eva Wallentin

Anders Wallin